

- фразеологічні вирази (прислів'я, приказки, інтернаціональні фразеологізми тощо): *die Extreme berühren sich* – крайності сходяться; *heilige Einfalt* – свята простота; *auf dem großen Fuß leben* – жити на широку ногу;
- деякі парні словосполучення: *hin und her* – туди і назад; *Freund und Feind* – друг і недруг [3].

Для адекватної передачі наведених фразеологізмів необхідно, перш за все, добре розуміти їх зміст, адже заміна окремих компонентів мови оригіналу не спричиняє негативного впливу на ступінь точності і, навіть навпаки, робить переклад змістовним, емоційно забарвленим. Тут дуже важливо зберігати форму вираження думки, а саме такий підхід до перекладу фразеологізмів є найбільш плідним.

Для правильного вирішення питання про переклад конкретних фразеологічних одиниць, перекладач повинен ясно усвідомлювати, який з способів він використає. Перекладача перед усім мусить хвилювати найбільш точна відповідність загального змісту, емоціонального та стилістичного забарвлення.

Література:

1. Кудіна О. Ф. Компаративні ФО з компонентом “власна назва” у німецькій та українській мовах // Питання романо-германської філології та методики викладання іноземних мов. К., 1977. С. 70-74
2. Овсієнко Л.О. Фразеологізми з оцінним компонентом значення у німецькомовному художньому тексті // Українські студії у європейському контексті : зб. наук. пр. Мелітополь, 2021. Вип. 3. С. 259-263.
3. Deutsch-ukrainisches phraseologisches Wörterbuch in zwei Bänden von W.I. Gawris und O.P. Prorotschenko. K., 1981, Band II – С. 355-377

Сторчеус С. В., к. філол. н.
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ПРОМОВИ ВІНСТОНА ЧЕРЧИЛЛЯ «BLOOD, TOIL, TEARS AND SWEAT»

Промова Вінстона Черчилля «Blood, Toil, Tears and Sweat» є однією з найбільш знакових промов, яка не втрачає своєї актуальності й у сучасному світі. Вона була проголошена 13 травня 1940 року перед Палатою громад Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії як перша промова Вінстона Черчилля на посаді прем'єр-міністра.

Переклад промови Вінстона Черчилля вимагає від перекладача не тільки гарного володіння мовами оригінала та перекладу та вміння застосовувати перекладацькі перетворення на різних рівнях, а й глибоких фонових знань з

політичного життя Великої Британії та розуміння військово-політичного контексту, який склався у світі напередодні та у 1940 році.

Особливої уваги при перекладі промови «Blood, Toil, Tears and Sweat» заслуговують реалії зі сфери суспільно-політичного життя: *His Majesty's* [3] перекладено як *його величність* [1, с. 297], *a War Cabinet* [3] як *уряд воєнного часу* [1, с. 297], *the House* [3] як *Палата громад* [1, с. 298].

З метою досягнення найбільшого впливу на свою аудиторію Вінстон Черчилль використовує емоційно забарвлену лексику, вдається до повторення лексичних одиниць, щоб підкреслити виняткову складність ситуації. Перекладач застосовує трансформації на різних мовних рівнях, зокрема лексичному та граматичному, щоб відтворити ідіостиль оригінала: «*one of the greatest battles in history*» [3] // «одна з найбільших битв за всю історію» [1, с. 298], «*an ordeal of the most grievous kind*» [3] // «найжахливіше випробування» [1, с. 298], «*many, many long months of struggle and of suffering*» [3] // «дуже і дуже багато сповнених страждань і тривалої боротьби місяців» [1, с. 298].

Питальні та спонукальні речення використовуються у промові для привернення уваги слухачів та як заклик до дії. Перекладач має досягти такого прагматичного впливу на власну аудиторію, що й оригінал на свою, тому зберігає у перекладі ідентичний оригіналу тип речень: «*You ask, what is our policy?*» [3] // «Ви можете спитати у мене: “Якою буде наша політика?”» [1, с. 298]; «*Come then, let us go forward together with our united strength*» [3] // «Уперед! Об'єднаємо наші зусилля і рушимо до спільної мети» [1, с. 299].

У промові є вислів, який став крилатим, тому його переклад потребує особливої уваги. Крилаті слова (вислови) – це «стійкі, відомі практично всім освіченим носіям мови афористичні висловлювання, що посилюють виразність, образність мовлення, до якого вони залучаються, є виявом інтертекстуальності (чужого слова)» [2, с. 312]: «*I have nothing to offer but blood, toil, tears and sweat*» [3] // «Я не можу запропонувати вам нічого, крім крові, важкої праці, сліз і поту» [1, с. 298]. Цей вислів Вінстона Черчилля є одним із тих, який цитується найчастіше у виступах і засобах масової інформації, що свідчить про його актуальність і дотичність до сучасного контексту.

Здійснюючи переклад промови Вінстона Черчилля «Blood, Toil, Tears and Sweat», важливо зберегти ідіостиль оригінала, досягти прагматичного впливу рівноцінного чи наближеного до того, що має оригінал на свою аудиторію. З цією метою перекладач вдається до трансформацій на різних мовних рівнях, відтворюючи у перекладі як лексичні, так і синтаксичні особливості оригінала.

Література:

1. Голвей Т. *Слова, що лунають крізь час. Найважливіші в історії людства промови, які змінили наш світ* / Пер. з англ. О. Гамурарь. К. : Вид. група КМ-БУКС, 2018. 480 с.
2. Селіванова О. *Лінгвістична енциклопедія*. Полтава : Довкілля-К, 2011. 844 с.

3. Churchill W. *Blood, Toil, Tears and Sweat*. URL: <https://winstonchurchill.org/resources/speeches/1940-the-finest-hour/blood-toil-tears-sweat/> (Дата звернення: 10.04.2024).

Стройкова С. А., к. філол. н., старший викладач
Черкаський національний університет
ім. Богдана Хмельницького

СПЕЦИФІКА МОДЕЛЮВАННЯ МОТИВАЦІЙНОГО БАЗИСУ НІМЕЦЬКИХ ІХТІОНІМІВ

Моделювання структури знань про позначене відбувається на другому етапі когнітивно-ономасіологічного аналізу передбачає реконструкцію мотиваційної бази, обраної для німецьких іхтіонімів. Як модель структури знань про позначене ми застосовуємо модель ментально-психонетичного комплексу (МПК), розробленого українською дослідницею О. О. Селівановою, яка відображає інформаційну структуру свідомості як холістичного психофункціонального континууму поєднання пізнавальних функцій відчуттів, почуттів, мислення, інтуїції та трансценденції й колективного позасвідомого [1, с. 383]. МПК «демонструє синергетичну системну природу свідомості, організованої шляхом взаємодії різних функціональних модулів зі знаковими, граматичними, прагматичними ресурсами природної мови, що сприяє переведенню інформації різних типів у мовний формат» [1, с. 384]. Ядро цієї моделі є пропозиційним компонентом, який щодо риби складається з предикатно-аргументних структур різних типів, кваліфікаційного рівня, рівня якості, кількості, партонімії. Пропозиційна інформація інтегрована з асоціативно-термінальною, яка базується на знаковій переінтерпретації знань у термінах інших концептуальних сфер, на образному компоненті, а іноді – на архетипах колективного позасвідомого; а також з модусом – оцінно-емотивним компонентом, що корелює з аксіологізованими відчуттями, почуттями й емоціями – і концептуальним планом як прагматичним компонентом, який контролює відповідність концептуальної інформації умовам номінативного чи комунікативного актів [2, 17].

Пропозиційний компонент предметної сфери РИБА обмежений певними предикатами (способу руху, звучання, харчування, існування й деякими іншими) та валентними їм термами:

- суб'єкта як носія предикативної ознаки;
- об'єкта як компонента з предметним значенням, що підлягає впливу риби;
- локатива, що варіюється від конкретного місця до широкого регіону локалізації риби, місця її розповсюдження;
- комітатива як показника супровідного предмета чи явища;
- інструментива як компонента зі значенням знаряддя захисту;